

АМБО - СОН ИЛИ ЈАВЕ!?

Во рамките на Коридорот 8, покрај нафтовод и гасовод, предвидено е да се изгради и железничка пруга и автопат, ќе се постават т.н. оптички влакна за телекомуникациска мрежа, како и многубројни трговски и други објекти. Американците упорно објаснуваат колку е важно да дојде до стратешко економско и политичко поврзување меѓу Бугарија, Македонија и Албанија. Тој план на Вашингтон сесрдно беше поддржан од Турција и од Италија. Поттикнати од американската стратегија властите во Скопје, Софија и во Тирана почнаа да ги затоплуваат односите на речиси секое општествено поле.

■ Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

Подолго време без консултации со Европа, САД правеа планови за реализација на проектот - Коридор 8. Станува збор за нафтовод кој ќе поаѓа од црноморското бугарско пристаниште Бургас, потоа преку Софија, Скопје и Тирана, ќе доаѓа до пристаништето Валона во Албанија. Планот вклучува и ангажман на НАТО за воено обезбедување на териториите низ кои ќе минува Коридорот. Исто така, во сите овие земји се потребни политички послушни владејачки гарнитурни, кои со ништо нема да се спротивстават на одлуките на Западот. Проектот чини една милијарда и 130 милиони долари.

Балканскиот нафтен конзорциум АМБО, предводен од Вашингтон, треба да почне да се реализира наредниве месеци. Но, ваквите информации подолго време се во игра. Ова се зборуваше и пред три години, пред две години, а еве и сега, со нови временски рокови. Многумина го поставуваат прашањето: зошто проектот толку тајно се чувае од европската јавност? Тука постојат бројни објаснувања. Она што е основно е дека станува збор за спротивставени интереси на САД и на Европа. Имено, Коридорот 8 е американски одговор за европските интереси да се гради

нафтовод од романското црноморско пристаниште Констанца, преку Србија до Омишаљ во Хрватска и Трст. Според европските анализи и проценки, тој пат е поекономичен и поисплатлив, а со тоа се согласила и Русија преку чија територија доаѓа нафтата од Каспискиот басен. Трупите на НАТО кои моментно се наоѓаат на Балканот ќе се користат за чување на каналите низ кои ќе тече нафтата од Централна Азија. САД не успеаја политички да им се наметнат на Словенија, Хрватска и Србија, па го спречија реализирањето на Коридорот 10. Тоа е природниот патен правец, кој преку долината на Морава ја спојува Западна Европа со Средниот Исток. Како Западот го спречи тој план? Европските стратегии велат дека тоа е направено со бомбардирањето на мостовите на Дунав и Морава при НАТО кампањата врз Југославија во 1999 година. Држи тезата. Тоа беше силен удар не само за Србија и за Балканот, туку и за Европа и Русија.

СТРАТЕШКИТЕ ПОТРЕБИ НА ЗАПАДОТ

Трансбалканскиот нафтовод, зад кој стојат САД, е долг 890 километри и е со дневен капацитет од 750.000 барели сурова нафта, треба да биде завршен за четири години, а парите за реализација веќе се обезбедени. Од Валона нафтата во Америка ќе се транспортира преку холандското пристаниште Ротердам. Албанското пристаниште Валона е избрано поради неговиот голем капацитет и можноста тука да вловуваат танкери со носивост од 300.000 тони. Според проектот, 51отсто од нафтоводот ќе минува низ Бугарија, 27 отсто низ Македонија и 22 отсто низ Албанија. Доминантни сопственици ќе бидат компаниите кои ја користат касписката нафта, но исто така и Бугарија, Македонија и Албанија како сопственици на делови од акционерскиот капитал. Трите земји вкупно би имале најмалку 8 и најмногу 20 отсто од сопственоста на нафтоводот т.е. во тие рамки Македонија би можела да добие најмалку 2, а најмногу 5 отсто од сопственоста. Во рамките на Коридорот 8, покрај нафтовод и гасовод, предвидено е да се изгради и железничка пруга и автопат, ќе се постават т.н. оптички влакна за телекомуникациска мрежа, како и многубројни трговски и други објекти. Претставникот на АМБО корпорацијата во Бугарија, Румен Николов, по состанокот со претседателот на АМБО, Едвард Фергусон, во август минатата година изјави дека од бенефициите на нафтоводот Бугарија годишно ќе добива околу 80 милиони долари. Реализацијата на овој Коридор требаше да почне кон средината на 2001 година, но се одложи поради воениот судир во Македонија. Тогаш Фергусон изразуваше загриженост дека луѓето нема да сакаат да инвестираат во регион во кој се водат граѓански војни. За да не дојде до нови тензии, затегнатости на односите и воени конфликти, Западот мора да ја осигура безбедноста на јужниот дел од Балканот. Тоа ќе го направи преку постојано воено присуство во регионот (Косово) и забрзано членство на Македонија и Албанија во НАТО. Познатиот генерал Мајкл Џексон, кој прво беше на мисија во Македонија, а потоа замина за да командува со КФОР на Косово, во изјавата за италијанскиот весник "Соле 24 Ore" истакна: **"Ние на Балканот ќе останеме релативно долго време за да можеме да ја гарантираме безбедноста на енергетскиот коридор, кој тука ќе минува"**. Европските познавачи на приликите денес пишуваат дека западните земји на Косово пред шест години исценирале хуманитарна катастрофа, намерно создале политички проблем и ја бомбардирале Југославија, бидејќи им бил потребен изговор за стационарање на трупите на НАТО во регионот, со една единствена задача и цел - обезбедување на идниот нафтовод. Зад нафтоводот АМБО кој ќе минува низ Бугарија, Македонија и Албанија стои и американскиот потпретседател

Дик Чејни. Неговата компанија го изгради Бондстил на Косово. Според податоците кои кружат во светските бизнис кругови, АМБО е директно поврзан со компанијата "Halibarton energy", која му припаѓа токму на Дик Чејни. До стапувањето на должноста потпретседател на САД, тој беше еден од најголемите нафтени магнати на северноамериканскиот континент. Извршниот директор на компанијата поставен е за клучен раководител на АМБО, бидејќи овој нафтовод е од исклучително важно значење за САД. Меѓу другото, цел е и севкупното инфраструктурно владеење со Балканот.

Корпорацијата "Халибартон" добила ексклузивен договор за изградба, опремување и сервирање на базата Бондстил на Косово, најголем американски воен комплекс од Виетнам до денес. Интересен е и фактот што кон реализацијата на нафтоводот АМБО се придружија и поранешниот американски претседател Бил Клинтон и неговите соработници.

ИНТЕРЕСИТЕ НА БАЛКАНСКИТЕ ЗЕМЈИ

Прв пат за нафтоводот АМБО се слушна во 1993 година, кога настанаа проблемите околу транспортот на нафта низ Босфорот и Дарданелите. Тогаш се мислеше дека овој проблем единствено може да биде решен преку изградбата на нов нафтен коридор од Бургас до грчкото пристаниште Александрополис. Турција веднаш се спротивстави на предлог - проектот, барајќи наместо Александрополис за пристаниште да биде избрано некое турско место. Секој имаше свој интерес. Во тоа време Бугарија повеќе беше заинтересирана за грчката понуда, а исто така, и Русија. Видовме дека сè тоа се официјализира со неодамна потпишаниот договор меѓу Москва, Софија и Атина за изградба на нафтоводот преку Грција. Во 1993 година САД прв пат почна да го употребува терминот "централнобалканска зона". Американците упорно објаснуваа колку е важно да дојде до стратешко економско и политичко поврзување меѓу Бугарија, Македонија и Албанија. Тој план на Вашингтон сесрдно беше поддржан од Турција и од Италија. Поттикнати од американската стратегија властите во Скопје, Софија и во Тирана почнаа да ги затоплуваат односите на речиси секое општествено поле. Тоа, пак, се косеше со интересите на европските земји. Денес планот на Американците за изградба на нафтоводот АМБО останува само план со обезбедени одредени предуслови за негова реализација -

стационарни воени сили за заштита на патната линија и поставени послушни владејачки групи во Софија, Скопје и Тирана. Сепак, овој проект повеќе содржи позитивни отколку негативни компоненти. Неговата реализација на Македонија ќе ѝ овозможи долгорочна политичка корист со оглед дека Коридорот е наменет за потребите од нафта на американскиот пазар. Изградбата на АМБО ќе обезбеди и

долгорочна заинтересираност на САД за регионот, ќе го олесни и ќе го обезбеди членството на Македонија во НАТО структурите, а ќе придонесе и за забрзување на процесот на вклучување на земјава во ЕУ. Сè ова ќе ја зајакне националната безбедност на македонската државност и стабилност. Ако се има предвид и континуираната растечка цена на нафтата на светските берзи, Македонија би можела да има и попривилегирана позиција за цената во споредба со другите земји. Сепак, непосреден проблем и ризик за реализација на овој проект претставува штотуку потпишаниот договор меѓу Русија, Бугарија и Грција за изградба на нафтоводот Бургас - Александрополис, кој може да го поразии АМБО уште на почетокот на неговата реализација.

Но, Американците се упорни во работата и не дозволуваат ваквите конкурентни проекти да го спречат процесот за изградба на Коридор

рот 8. Сега Бугарија ги форсира двата нафтовода, бидејќи тие минуваат низ нејзина територија. За многумина тоа е седење на две столица, што може да биде контрапродуктивно за Софија. Американците притискаа Бугарија да го избере АМБО, но Русите порано ја средија работата. Постои и опасност Русија да постигне договор со Турција за изградба на нафтоводот Кијкеј - Ибрикхаба, преку турска територија, чиј капацитет ќе ги задоволи количествата нафта кои во моментот Русија ги пласира на Босфор, а се движат околу 60 милиони барели годишно. Како и да е, АМБО е на повидок. Кога нафтоводот ќе почне да функционира се очекуваат и соодветни директни приходи. Се очекува во првите три години Македонија да добие околу 30 милиони долари за локални плати и опрема. Во наредните 25 години се очекуваат годишни такси за транзит на нафтата во висина од 9,5 милиони долари и по 14 милиони и 750.000 долари годишно за покривање на оперативните трошоци на локалните изведувачи за плати и потрошена електрична енергија. Македонија сепак ќе има фајде од црното злато.

Е, ЦРНОТО ЗЛАТО И НАМ НЕМА ДА НИ БИДЕ ФАТАМОРГАНА!

Изградбата на АМБО ќе обезбеди и долгорочна заинтересираност на САД за регионот, ќе го олесни и ќе го обезбеди членството на Македонија во НАТО структурите, а ќе придонесе и за забрзување на процесот на вклучување на земјава во ЕУ. Сè ова ќе ја зајакне националната безбедност на македонската државност и стабилност. Македонија сепак ќе има фајде од црното злато!